

Se redakcí'm předávan

František

NĚKTERÉ POZORUHODNÉ A VZÁCNÉ DRUHY PAVOUKŮ (ARANEIDA) SEVEROZÁPADNÍHO SLEZSKA

František T. Zbytek, Jaroslav Svatoň

Abstrakt:

Zbytek, F.T., Svatoň, J.: Některé pozoruhodné a vzácné druhy pavouků (Araneida) severozápadního Slezska. *Acta Fac. Rer. Nat. Univ. Ostraviensis* 165, Biologica-Ekologica 45:105-120, 1998.

Příspěvek prezentuje informace o výskytu 51 vzácných a faunistických významných druhů pavouků na území severozápadního Slezska. Z toho 13 druhů je uváděno poprvé z území Moravy a Slezska.

Arachnofauna, severozápadní Slezsko, faunistické údaje, vzácné druhy.

1. POPIS ÚZEMÍ

Česká část území Slezska se táhne jako nepravidelný, různě široký pás podél hranice s Polskou republikou, čímž odděluje území Moravy od Polska. Tento pruh území je situován severozápadním směrem. Geograficky sem patří Rychlebské hory, Žulovská pahorkatina, Javornická pahorkatina a část rovin od Vidnavy po Javorník, náležících k polským nížinám. Celá tato oblast patří k centrální části východních Sudet (mapka 1, 2). Arachnologicky je toto území zkoumáno od roku 1983 a stále výzkum pokračuje. Dosud získaný materiál čítá kolem 80 000 kusů pavouků náležících ke 453 druhům a 28 čeledím. V tomto materiálu se nachází několik faunisticky velmi zajímavých druhů, které jsou podkladem našeho příspěvku. Při determinaci vzácných a sporných druhů nám byl nápomocen Prof. RNDr. Jan Buchar, DrSc., kterému na tomto místě srdečně děkujeme. Čtverce síťového mapování udáváme u názvu jednotlivých lokalit v závorce.

2. KOMENTOVANÉ DRUHY

Čeď: A T Y P I D A E

1. *Atypus affinis* Eichwald, 1830

Materiál: 55 samců, 2 samice, 1 juv. samec.

Jeden ze tří druhů čeledi Atypidae. Tento sklípkánek není vzácným

druhem, zde však byly nalezeny tři kolonie na Smolném vrchu (5668), Borovém vrchu (5668) a v Račím údolí (5667). Nevyskytuje se zde výše než v 450 m n.m. Metoda odchytu: samci do zemních pastí, samice vykopány ze svých nor. Samci byli odchyceni do zemních pastí od poloviny září do počátku listopadu. Ti, kteří nenalezli na podzim samici, pravděpodobně přezimují a vzácně padají do pastí i koncem dubna a počátkem května.

Čeled: THERIDIIDAE

2. *Achaearanea simulans* (Thorell, 1875)

Materiál: 1 samec

Nálezy z Moravy jsou zatím jen od Hodonína (NOSEK, 1895) a z Pavlovských vrchů (MAJKUS et SVATOŇ, 1995). První nález pro Slezsko je z Vidnavských mokřin (5669). Nejnovější údaj je z Nár. parku Podyjí (RŮŽIČKA, BUCHAR, KASAL, CHVÁTALOVÁ, 1996).

3. *Lasaeola tristis* (Hahn, 1833)

Materiál: 2 samice

Z Čech je uváděno více lokalit, z Moravy pouze Mohelno (MILLER, 1947, 1967). Tyto první námi uvedené nálezy ve Slezsku jsou z Černé Vody (5668) a ze Zálesí u Javorníka (5667).

4. *Enoplognatha latimana* Hippa et Oksala, 1982

Materiál: 9 samců, 28 samic.

První nález pro Českou republiku z revidovaného materiálu *Enoplognatha ovata* (WROTNIEWSKA, WOŽNY, ZBYTEK, 1993). Sběry pocházejí z Bernartic (5668), Javorníka (5667) a Černé Vody (5669).

5. *Theonoe minutissima* (O.P.-Cambridge, 1879)

Materiál: 1 samice

Z Čech je znám z více publikovaných lokalit, na Moravě a ve Slezsku je uveden pouze z Rejvízu (MILLER, 1951). Náš nález tohoto vzácného druhu pochází z Račího údolí (5667) z vlhké sutě.

6. *Theridion blackwalli* O.P.-Cambridge, 1871

Materiál: 1 samice, 15.6.1991, skleпávání břehových porostů.

Náš první nález pro Slezsko pochází z Javorníka (5667). Jediný publikovaný údaj uvádí BUCHAR (1992) ze sběrů gymnaziálního profesora Martínka. Nejnovější publikovaný údaj z České republiky je ze sběrné exkurze do Národního parku Podyjí (RŮŽIČKA, BUCHAR, KASAL, CHVÁTALOVÁ, 1996).

7. *Theridion familiare* O.P.-Cambridge, 1871

Materiál: 1 samice 4.7.1987 Račí údolí (5667), zemní pasti
1 samice 23.6.1991 Javorník (5667), skleпávání suchých smrčků
a suchých smrkových větví

Zatím jediný publikovaný nález nacházíme u BAUMA (1930).

Čeleď: MYSMENIDAE

8. *Trogloneta granulum* Simon, 1922

Materiál: 1 samec a 6 samic z chladných sutí Račího údolí (5667).

První nález pro Moravu a Slezsko. Sběry tohoto velmi malého pavouka jsou dosti složité. Nacházíme ho v chladných a vlhkých sutích a vlastní sběr je možný pouze pomocí exhaustoru nebo vlhkého štětečku. Ve vhodných sutích je hojný. RŮŽIČKOVI (1994) tyto pavouci padali také do suťových pastí na Kleti a Vysoké Bětě v CHKO Blanský les.

Čeleď: LINYPHIIDAE

9. *Agyneta cauta* (O.P.-Cambridge, 1902)

Materiál: 8 samců Bernartice (5668)

24 samců a 4 samice Vidnavské mokřiny u Vidnavy (5669)

Z Čech udává BUCHAR (1962) výskyt z Krkonoš, další údaje jsou ze Šumavy (BUCHAR, 1968; KŮRKA, 1995a, 1995b). Z Moravy je uváděn od Třebíče MILLER (1947). První nález pro Slezsko.

10. *Agyneta ramosa* Jacskson, 1912

Materiál: 12 samců Vidnava (5669)

8 samců Černá Voda - Velký rybník (5668).

V Čechách pouze na Zhůřské slati na Šumavě (KŮRKA, 1995), na Moravě pochází nález od Lednice (MILLER, 1959; MAJKUS et SVATOŇ, 1995). Náš nález je prvním údajem ze Slezska.

11. *Asthenargus paganus* (Simon, 1884)

Materiál: 1 samec 13.7.1985, zemní pasti Špičák 870 m n.m.(5667).

Jediný publikovaný údaj uvádí KŮRKA (1982) ze Stožce na Šumavě. První nález pro Moravu a Slezsko.

12. *Asthenargus perforatus* Schenkel, 1929

Materiál: 1 samec 23.5.1985, Špičák (5667) smrčina asi 800m n.m.

Z Čech je uváděn ze stejné lokality jako *A.paganus* (KŮRKA, 1982) a také z Nejdku v Krušných horách (MILLER, 1971). Na Moravě jsou místa výskytu Jeseníky-Malý Kotel (MILLER, 1951,1971).Vzácný nález pro Slezsko.

13. *Ceratinella major* Kulczynski, 1894

Materiál: 1 samice ze zemních pastí 17.6.1984 Vidnava (5669).

Zatím uvádí MAJKUS (1995) nález 1 samice z Moravského krasu jako první nález pro Moravu. Údaj z Vidnavy je prvním publikovaným nálezem pro Slezsko.

14. *Ceratinopsis stativa* (Simon, 1881)
Materiál: 1 samec 9.7.1983, Bernartice - vlhká louka (5668).
Tento druh uvádí MILLER (1947) z Ketkovic. Dále je znám z Pavlovských vrchů (MAJKUS et SVATONĚ, 1995). Velmi vzácný nález, první pro českou část Slezska.
15. *Diplocentria bidentata* (Emerson, 1882)
Materiál: 3 samci z Vidnavských mokřin (5669).
Vidnavské mokřiny jsou arachnologicky velmi cennou lokalitou se 192 druhů zatím uvedených pavouků (ZBYTEK, 1994). Jeden samec byl uloven při základním průzkumu v r.1985 a další 2 potvrzení v roce 1993. Jedná se o první nález pro Moravu a Slezsko. Z Čech z okolí Děčína jej uvádí RŮŽIČKA a HAJER (1996).
16. *Donacochara speciosa* (Thorell, 1875)
Materiál: 1 samec z roku 1984 z Javorníka (5668).
Z Čech pochází nálezy z několika lokalit (NOSEK, 1895, BAUM, 1929, BÍLEK, 1974, BUCHAR, 1961). Na Moravě jsou to pouze Pavlovské vrchy (MAJKUS et SVATONĚ, 1995). Cenný nález, první pro Slezsko.
17. *Evansia merens* O.P.- Cambridge, 1900
Materiál: 1 samice z Borůvkové hory v Rychlebských horách (5667).
V Čechách ani na Moravě tento druh sbírán nebyl. Všechny nálezy uvedené MILLEREM (1951, 1971) pocházejí ze Slezska a to z Rejvízu a Jeseníků. Millerův údaj, že tento pavouk žije u mravenců není podle našich pozorování asi opodstatněný.
18. *Lepthyphantes angulatus* (O.P.- Cambridge, 1881)
Materiál: 1 samice, listnatý les Horní Heřmanice (5668).
V literatuře uvádí BUCHAR (1992) a BUCHAR, RŮŽIČKA, KŮRKA (1995). Velmi vzácný nález pro území Slezska.
19. *Ostearius melanopygius* (O.P.-Cambridge, 1879)
Materiál: 1 samice od Vidnavy (5669) v roce 1984 byla prvním nálezem pro Moravu a Slezsko, další nálezy z lokalit (5667, 5668, 5669).
O migraci tohoto kosmopolitního druhu v ČR se všemi zatímními údaji o jejich výskytu pojednává RŮŽIČKA (1995). 16.11.1991 jsme viděli pravděpodobně největší seskupení jedinců tohoto druhu u nás. Na ploše 10 x 30 m v tlejícím starém stohu slámy jsme napočítali přes 500 sítí a na nich od 20 do 80 dospělých jedinců obou pohlaví včetně jedinců juvenilních (odhadem asi 20 000 pavouků). V noci napadl první sníh a ráno nebylo již vidět jedinou síť. Oteplení nastalo až 11.1.1992, kdy při teplotě nad 60 °C začali pavouci vylézat ze slámy a byla sbírána různá vývojová stadia tohoto druhu.

20. *Peponocranium orbiculatum* (O.P.-Cambridge, 1882)
Materiál: 1 samice ze zemních pastí Zlaté Hory 1.7.1984 (5670).
Zatím je známo pouze 5 lokalit v ČR (MILLER et VALEŠOVÁ, 1964; BUCHAR, 1981, KŮRKA, 1990, 1992a, 1992b). Náš sběr je prvním publikovaným nálezem pro Moravu a Slezsko.
21. *Pocadicnemis juncea* Lockett et Millidge, 1953
Materiál: 22 samců a 19 samic z Vidnavských mokřin (5669).
Pravděpodobně první zmínku o tomto druhu od nás podává Millidge (1975) z revidovaného materiálu od prof. Millera. První doložený nález pochází z Podyjí (RŮŽIČKA, BUCHAR, KASAL, CHVÁTALOVÁ, 1996). Náš početný nález je významný pro Moravu a Slezsko.
22. *Savignya frontata* (Blackwall, 1833)
Materiál: 1 samec z Vidnavských mokřin (5669), zemní pasti 20. 10.1985.
Starší publikované nálezy pocházejí jen z Čech z okolí Františkových Lázní (NOSEK, 1895; BAUM, 1929) a novější ze šumavských rašelinišť (KŮRKA, 1990, 1995a, 1995b). První nález pro Moravu a Slezsko.
23. *Scotargus pilosus* Simon, 1913
Materiál: 1 samice ze smrčiny na Špičáku (5667) zemní pasti 1.11.1986.
Jediný publikovaný údaj z Čech pochází od BUCHARA (1975). Tento nález je prvním pro Moravu a Slezsko.
24. *Tapinocyba pallens* O.P.-Cambridge, 1872
Materiál: 1 samec Zálesí u Javorníka (5667), zemní pasti 21.5.1985, 1 samec listnatý les v Horních Heřmanicích (5668), zemní pasti 27.5.1989.
Starší údaje pocházejí od Františkových Lázní (NOSEK, 1895; BAUM, 1929; BUCHAR, 1961; MILLER, 1971). Novější údaje o výskytu tohoto druhu nejsou uváděny. První údaj pro Moravu a Slezsko.
25. *Tapinocyboides pygmaeus* (Menge, 1869)
Materiál: 1 samec Bernartice - pole vojtěšky (5668), zemní pasti 21.5.1988, 1 samice Horní Heřmanice - listnatý les (5668), zemní pasti 15.4.1989.
Tento druh byl sbírán jen na Moravě na Mohelně (MILLER, 1947) a v Pavlovských vrších (MAJKUS et SVATONĚ, 1995). První nálezy pro Slezsko.
26. *Thyreosthenius biovatus* (O.P.-Cambridge, 1875)
Materiál: 1 samice Klín - paseka (5768) asi 850 m n.m., 8.6.1991.
BUCHAREM (1992) uváděný údaj je podle ústního podání Růžičky asi chybný. Nález samice je tedy prvním údajem pro Českou republiku. Tento druh žije i v Čechách, kde byl nalezen v Klánovicích (5954) - 2 samice, lgt. Verner

a v okolí Lánů (5849) - 6 samic, lgt. Verner dle písemného sdělení Vl. Růžičky. Všechny nálezy u mravenců *Formica polyctena* z prosevů.

27. *Trichopterna thorelli* (Westring, 1862)

Materiál: 1 samec 16.5.1992, 1 samice 27.6.1992 Vidnavské mokřiny (5669), zemní pastě.

Zatímní údaje pocházejí jen z Čech (MILLER, 1966, 1971; BUCHAR, 1970, 1981). Pozoruhodný údaj z Vidnavy je prvním nálezem pro Moravu a Slezsko a je uveden v diplomové práci o mokřadech severozápadního Slezska (ZBYTEK, 1994).

28. *Walckenaeria nodosa* O.P.-Cambridge, 1873

Materiál: 1 samec v zemních pastech 28.10.1985 z porostu *Sphagnum* sp., Vidnavské mokřiny (5669).

Publikovány zatím byly jen údaje ze Skřítku (MAJKUS, 1987) a ze soutoku Dyje s Moravou (MAJKUS et SVATOŇ, 1995). Vzácný nález pro námi sledované území.

29. *Walckenaeria simplex* (Chyzer, 1894)

Materiál: 14 samců a 22 samic, teplé listnaté lesy.

Na sledovaném území byl druh zjištěn na Smolném vrchu (5668), Borovém vrchu (5668), ve Vidnavě (5669) a v Horních Heřmanicích (5668). Na uvedených lokalitách je poměrně hojný, ač jsou zatím publikovány jen dva údaje z Čech (BUCHAR et al., 1979) a z Krivoklátska (ŠMAHA, 1983a, 1983b). První publikovaný nález pro Moravu a Slezsko.

Čeleď: A R A N E I D A E

30. *Araniella incospicua* (Simon, 1874)

Materiál: 1 samec 16.7.1988, Bernartice - pole vojtěšky (5668), smyky, 1 samec 8.7.1989, Horní Hoštice-paseka (5667), smyky.

Jediný starší údaj z Moravy a současně České republiky je z okolí Brna (BÖHM, 1925). Další údaj je od MAJKUSE (1995) ze sběrů v Moravském krasu. Výše uvedené nálezy, první ze Slezska, jsou faunisticky velmi cenné.

31. *Araniella opisthographa* (Kulczynski, 1905)

Materiál: 1 samice Zálesí (5667), 18.6.1988, sklepávání na mladých břízkách na staré uranové haldě.

Publikované údaje pocházejí jen z území Čech (BAUM, 1929; KŮRKA, 1994). Tento velmi vzácný nález je prvním údajem pro území Moravy a Slezska.

32. *Cyclosa oculata* (Walckenaer, 1802)

Materiál: 1 samec Bernartice (5668), 20.10.1996 smýkáním travních porostů.

Publikované údaje máme jen z území Čech (MILLER et KRATOCHVÍL, 1940; BUCHAR, 1968, 1981). Náš nález a údaj je prvním pro Moravu a Slezsko.

33. *Neoscona adianta* (Walckenaer, 1802)

Materiál: 1 samec Bernartice (5668), 15.7.1983 individuální sběr, 1 samice Javorník (5668), 24.9.1983, smýkání vlhké louky.

Dosud publikovaný nález pochází z Haidebergu u Brna (BÖHM, 1925).

Čeleď: L Y C O S I D A E

34. *Hygrolycosa rubrofasciata* (Ohlert, 1865)

Materiál: 59 samců, 19 samic a 4 juv. jedinci pocházejí ze sběrů z let 1992 a 1993 z Vidnavských mokřin (5669).

Druh známý z mnoha rašeliništních lokalit Čech (MILLER, 1971; BUCHAR, 1977, 1981; KURKA, 1995a, 1995b). Velmi cenný nález populace tohoto druhu jako první údaj pro Moravu a Slezsko je uveden v diplomové práci M. ZBYTKA (1994).

35. *Pirata tenuitarsis* Simon, 1876

Materiál: 46 samců a 10 samic z Vidnavských mokřin (5669), sběry v roce 1992, zemní pasti.

Výskyt na lokalitách jako u předešlého druhu: Velké Meziříčí (KRATOCHVÍL, 1930, BUCHAR, 1966), Pavlovské vrchy (MILLER et OBRTTEL, 1975; MAJKUS et SVATOŇ, 1995). Podle MILLERA (1971) druh žijící jen na západní a jižní Moravě byl původně uváděn pod synonymem *Pirata moravicus*. Výskyt je znám také z mnoha českých lokalit. Uváděný výskyt izolované populace z Vidnavy považujeme za velmi cenný faunistický údaj.

Čeleď: H A H N I I D A E

36. *Hahnia helveola* Simon, 1875

Materiál: 13 samců a 4 samice, Javorník (5667), Žulová (5668).

Větší počet publikovaných lokalit pochází z Čech. Z Moravy tento druh předkládá pouze MAJKUS (1987, 1988) z haldy Dolu Lidice. Naše nálezy jsou prvními údaji pro českou část Slezska.

37. *Hahnia ononidum* Simon, 1875

Materiál: 2 samci a 4 samice, Javorník (5667), Vidnava (5669), Borový vrch (5668).

Obdobný stav v Čechách jako u předešlého druhu. Na Moravě je znám jen z Lednice (MILLER, 1959; MAJKUS et SVATOŇ, 1995). Naše nálezy jsou prvními údaji pro Slezsko.

Čeleď: CLUBIONIDAE

38. *Clubiona marmorata* L.Koch, 1866

Materiál: 2 samice, teplý jižní svah v Račím údolí (5667).

Z Čech je publikován z více lokalit. Na Moravě je uváděn pouze z Mohelna (MILLER et KRATOCHVÍL, 1939; KÚRKA, 1996). Velmi vzácný nález ze zemních pastí na první slezské lokalitě.

Čeleď: GNAPHOSIDAE

39. *Echemus angustifrons* (Westring, 1861)

Materiál: 1 samec Račí údolí (5667), teplý jižní svah.

Z Čech je známo podstatně více lokalit. Z Moravy je uveden jen z Mohelna a Ketkovic (MILLER, 1947; KÚRKA, 1994). Nález tohoto druhu je prvním pro Slezsko.

40. *Haplodrassus soerenseni* Strand, 1900

Materiál: 1 samec 4.7.1987 Černá Voda (5668), smrčina.

Z území Čech je znám jen jeden údaj z Mrtvého luhu na Šumavě (KÚRKA, 1990). Na Moravě jsou to Hádky a Pavlice (KÚRKA, 1996). Náš nález ve Slezsku řadíme k velmi vzácným.

41. *Scotophaeus scutulatus* (L.Koch, 1866)

Materiál: 1 samice 21.8.1983 Bernartice (5668), dvorek u domu.

Všechny dosud uváděné nálezy pocházejí z Moravy: Ketkovice (MILLER, 1947), Brno a Kotouč u Štramberka (KÚRKA, 1994). Nález z Bernartic je prvním dokladem ze Slezska.

42. *Sosticus loricatus* (L.Koch, 1866)

Materiál: 1 samice Bernartice 23.5.1983 (5668), dvorek u domu.

Údaje jako u předchozího druhu. Z Moravy pocházejí všechny publikované lokality: Ivančice, Sokolnice (KÚRKA, 1994), Pavlovské vrchy (KÚRKA, 1994; MAJKUS et SVATOŇ, 1995). První doklad o tomto druhu ze Slezska. Velmi zajímavým faktem je, že tyto dva vzácné nálezy pocházejí ze dvorku kde byly uloveny v hromadě složeného dřeva.

Čeleď: PHILODROMIDAE

43. *Philodromus emarginatus* (Schränk, 1803)

Materiál: 1 samec Smolný vrch 24.1987 (5668)

1 samice Vidnava 5.7.1991 (5669)

Lokality publikovaných nálezů pro území Moravy jsou z okolí Brna, Střelic

a Šakvic (NOSEK, 1895) a od Mohelna (MILLER, 1947). Výše uvedené nálezy jsou prvními publikovanými údaji pro území Slezska.

44. *Philodromus fuscomarginatus* (Degeer, 1778)

Materiál: 1 samice Javorník ve Slezsku (5667).

Z území Čech známe více lokalit (NOSEK, 1895; BAUM, 1929; MILLER et KRATOCHVÍL, 1940; BÍLEK, 1974), na Moravě jen z Mohelna (MILLER, 1947) a z Pavlovských vrchů-Horní les (MAJKUS et SVATOŇ, 1995). Uvedený nález je prvním dokladem tohoto druhu ze Slezska.

45. *Philodromus margaritatus* (Clerck, 1757)

Materiál: 1 samec Borový vrch u Žulové (5668) 27.5. 1989

Z Čech je známo mnoho míst výskytu, na Moravě je to jen z okolí Brna (NOSEK, 1895; BAUM, 1929). Prezentovaná slezská lokalita je ostrůvkem reliktních borů. Faunisticky velmi cenný nález.

46. *Tibellus maritimus* (Menge, 1875)

Materiál: 5 samců a 13 samic Vidnavské mokřiny (5669).

Z území Čech publikováno více lokalit. Na Moravě jsou to jen Bartošovice (MAJKUS, 1984). Na Vidnavských mokřinách byla zjištěná početná populace tohoto druhu. První údaj ze Slezska.

Čeleď: THOMISIDAE

47. *Xysticus acerbus* Thorell, 1872

Materiál: 1 samec Borový vrch u Žulové (5668), bučina.

V Čechách známo mnoho lokalit, z Moravy je uváděno Mohelno (MILLER, 1947). Tento nález vzácného druhu z čeledi Thomisidae je prvním údajem pro Slezsko.

48. *Xysticus gallicus* Simon, 1875

Materiál: 1 samice (det. Buchar) 8.6.1991 Smrk. 1125m n.m. (5768), vrcholová paseka.

Druhý nález z území Slezska. První uváděn z Rejvízu (MILLER, 1951). Kromě uvedených nálezů nebyl z území Moravy a Čech sbírán.

Čeleď: SALTICIDAE

49. *Phlegra festiva* (C.L.Koch, 1834)

Materiál: 1 samice Javorník ve Slezsku (5667).

Z území Čech je tento druh uváděn z velkého počtu lokalit. Na Moravě uváděn KRATOCHVÍLEM (1930) z Pouzdřanské stepi a MILLEREM (1947) z Mohelna. Faunisticky významný nález pro Slezsko.

50. *Sitticus saxicola* (C.L.Koch, 1848)

Materiál: 1 samec Klín (5768) 22.6. 1991 na kmeni padlého buku v nadmořské výšce 973m n.m.

Z území Čech je výskyt uváděn z většího počtu lokalit. Na Moravě tento druh zatím zjištěn nebyl, ač zde pravděpodobně žije, soudě podle mnoha nálezů na Slovensku. První publikovaný údaj pro Moravu a Slezsko.

51. *Sitticus caricis* (Westring, 1861)

Materiál 1 samice 16.7.1992 Vidnavské mokřiny (5669).

V Čechách je jeho výskyt častý. Na Moravě je zatím znám jen z Mohelna (MILLER, 1947). Prvním údajem pro českou část Slezska je výskyt na této významné slezské lokalitě.

3. SOUHRN VÝSLEDKŮ

V předložené zprávě jsou uvedeny arachnologicky významné druhy pavouků z výzkumu severozápadní části českého Slezska, který začal v roce 1983 a nadále trvá. Za tu dobu byl nasbírán materiál, který prezentuje asi 80 000 kusů pavouků, determinovaných do 453 druhů a náležejících do 28 čeledí.

Na tomto poměrně malém území (kolem 450 km²) jsou velmi různorodé geologické poměry, které významně přispívají k pestrému spektru zdejší flóry a fauny. Negativem této oblasti je absence rašelinišť a vrchovišť v Rychlebských horách. Jejich přítomností by se jistě zvýšilo druhové spektrum pavouků v této oblasti.

Uvedených 51 druhů pavouků z této oblasti patří k faunisticky velmi významným nálezům pro českou arachnofaunu nebo k druhům zajímavým svým způsobem života a ekologickými nároky. Nejvýznamnějšími faunistickými nálezy jsou *Enoplognatha latimana* Hippa et Oksala, 1982 (WROTNIEWSKA, WOŽNY, ZBYTEK, 1993) a *Thyreosthenius biovatus* (O.P.-Cambridge, 1875), které jsou prvními údaji pro arachnofaunu České republiky.

Dalších 13 druhů pavouků tvoří skupinu prvních údajů o výskytu pro Moravu a Slezsko. Patří zde druhy: *Araniella opisthographa*, *Asthenargus paganus*, *Cyclosa oculata*, *Diplocentria bidentata*, *Hygrolycosa rubrofasciata*, *Ostearius melanopygius*, *Peponocranium orbiculatum*, *Savignya frontata*, *Scotargus pilosus*, *Sitticus saxicola*, *Trichopterna thorelli*, *Trogloneta granulum* a *Walckenaeria simplex*.

24 druhů pavouků z naší kolekce tak náleží k prvním publikovaným údajům z českého území Slezska. Jedná se o druhy: *Achaeearanea simulans*, *Aelurillus festivus*, *Agyneta cauta*, *A. ramosa*, *Araniella incospicua*, *Atypus affinis*, *Ceratinella major*, *Echemus angustifrons*, *Ceratinopsis stativa*, *Donacochara speciosa*, *Hahn timeria*, *Hahn timeria*, *Haplodrassus soereni*, *Lasaeola tristis*, *Philodromus emarginatus*, *Ph. fuscomarginatus*, *Philodromus margaritatus*, *Pocadicnemis juncea*, *Scoto-phaeus scutulatus*, *Sitticus caricis*, *Sosticus loricatus*, *Tibellus maritimus* a *Xysticus acerbus*.

Faunisticky významné jsou údaje o druzích *Asthenargus perforatus*, *Evansia merens*, *Walckenaeria nodosa*, *Pirata tenuitarsis*, *Clubiona marmorata*. Zvláštní pozornost patří druhu *Xysticus gallicus*, který je druhým nálezem v historii české arachnologie.

SOME VERY REMARKABLE AND RARE SPECIES OF SPIDERS (ARANEIDA) OF NORTHWEST SILESIA IN THE CZECH REPUBLIC

The report shows some remarkable and rare species of arachnofauna from northwest Silesia in the Czech republic. Systematic arachnological research has been going on since 1983. The total material which was collected (about 80 000 specimens) representing 453 species of spiders belong to 28 families. This small area (450 km²) has a very specific geological character, but the fauna and flora have big diversity. Only the absence of peatbogs in the Rychlebské Mts. negatively influences bigger diversity of spider species in this region. Those 51 species of spiders mentioned in this report are remarkable for the Czech arachnology. *Enoplognatha latimana* and *Thyreosthenius biovatus* are the first records for the Czech republic. The 13 species of spiders are a group of first records for eastern part of the Czech republic, the Moravian-Silesian region of. They are: *Araniella opisthographa*, *Asthenargus paganus*, *Cyclosa oculata*, *Diplocentria bidentata*, *Hygrolycosa rubrofasciata*, *Ostearius melanopygius*, *Peponocranium orbiculatum*, *Savignya frontata*, *Scotargus pilosus*, *Sitticus saxicola*, *Trichopterna thorelli*, *Trogloneta granulum* and *Walckenaeria simplex*.

Silesia is the third historical part of the Czech state. The bigger part of Silesia lies in Poland. The Czech part of Silesia is shown in the small maps. The 24 spider species from the Czech Silesia are mentioned and listed for the first time in the publication: *Achaearanea simulans*, *Aelurillus festivus*, *Agyneta cauta*, *A. ramosa*, *Araniella incoepicua*, *Atypus affinis*, *Ceratinella major*, *Ceratinopsis stativa*, *Donacochara speciosa*, *Echemus angustifrons*, *Hahnia helveola*, *Hahnia ononidum*, *Haplodrassus soerenseni*, *Lasaeola tristis*, *Philodromus emarginatus*, *Philodromus fuscomarginatus*, *P. margaritatus*, *Pocadicnemis juncea*, *Scotophaeus scutulatus*, *Sitticus caricis*, *Sosticus lorica-tus*, *Tibellus maritimus* and *Xysticus acerbus*.

The thomisid spider *Xysticus gallicus* was found only in the Silesia, very known Rejvíz and Rychlebské Mts. The material from northwest Silesia was collected and determined by the first author (some special species by prof. Buchar) and faunistic data were given by the second author.

LITERATURA

- Baum, J., 1929: Seznam pavouků Čech a Moravy. Čas. Nár. Muz. 103:76-97.
- Baum, J., 1930: Doplněk seznamu pavouků. Čas. čsl. spol. Entom. 27:131-133.
- Bílek, P., 1974: Arachnofauna východní části Polabské nížiny. Acta Mus. Reginaehradensis S. A.: Sci. Nat. 15: pp 71-91.
- Bílek, P., 1981: Arachnofauna dubových lesů Bydžovské tabule. Acta Mus. Reginarhrad., Sci.nat.,16:195-210. Hradec Králové.
- Böhm, L., 1925: Beitrag zur Kenntnis der Spinnenfauna im Brünner Bezirk. Výroč. Zpr. Kom. přír. výzk. Moravy Brno.
- Buchar, J., 1961: Revision der Vorkommens von seltenen Spinnen Arten auf dem Gebiete von Böhmen. Acta Univ. Carolinae. Biol.2: 87-101.
- Buchar, J., 1966: Beitrag zum Kenntnis der palaearktischen Pirata-Arten (Araneae, Lycosidae). Věst. Čs. spol. zool.. Vol.30(3):210-218. Praha.
- Buchar, J., 1968: Analyse der Wiesenarachnofauna. Acta Univ. Carol. Biol.1967:289-318.
- Buchar, J., 1970: Příspěvky k arachnofauně Čech II (Polabí). Bohemia centralis 2:43-58.
- Buchar, J., 1975: Arachnofauna Böhmens und ihr thermophilen Bestandteil. Věst. čs. spol. zool. 39:241-250.
- Buchar, J., 1977: Pavoučí zvířena. In: Z. Roček: Příroda Orlických hor a Podorlicka. SZN, Praha 660 s.(443-467).
- Buchar, J. et al., 1979: Pavouci brněnského údolí. Arachnofauna aus dem Tale Brná nad Labem. Fauna Bohemiae Septemtrionalis, 4:239-244.
- Buchar, J., 1981: Pavouci Třeboňska ze sbírky gymnaziálního prof. Martínka. Sbor. Jihoč. Muz. v Čes. Budějovicích, 21:1-12.
- Buchar, J., 1992: Kommentierte Artenliste der Spinnen Böhmens (Araneida). Acta Univ. Carol.-Biol.36: 383-428.
- Kratochvíl, J., 1930: Beitrag zur Kenntnis der westmährischen Salticiden und Lycosiden. Sbor. Klubu přírodověd. v Brně, 13:1-5.
- Kůrka, A., 1982: Pavouci (Araneida) vrchu Stožec na Šumavě. Sbor. Nár. Muz. v Praze 38B: 47-78.
- Kůrka, A., 1990: The arachnofauna of Bohemian peat bogs. Spider (Araneida) of the State Nature Reserve Mrtvý luh in Šumava Mts. Acta Mus. Nat. Prague, B 46: 37-77.
- Kůrka, A., 1992a: Pavouci (Araneida) státní přírodní rezervace Tiché údolí v Praze. Spiders (Araneida) of the State Nature Reserve Tiché údolí in Prague. Čas. Nár. Muz. řada přírod. Vol.160 (1-4) pp 11-28 Praha.
- Kůrka, A., 1992b: Přehled druhů pavouků (Araneida) ve sbírce prof. Millera (zool. sbírky přír. Nár. Muz). Část I. Čas. Nár. Muz. řada přír., Vol.163(1-4), pp 43-54. Praha.
- Kůrka, A., 1994: Pavouci (Araneida) chráněného území Sedlecké skály v Praze. [Spiders (Araneida) of protected area Sedlecké skály in Prague].

- Čas. Nár. Muz. řada přírod., 162, 1-4:101-111.
- Kůrka, A., 1995a: The arachnofauna of Bohemian peatbogs. Spiders (Araneida) of two peatbogs in the Šumava Mts. Acta Muz. Nat. Prague, ser. B, Hist.Nat.50 (1994), (1-4):93-106.
- Kůrka, A., 1995b: Some rare and remarkable spider species (Aran.) from peatbogs of the Czech republic. Některé vzácné a pozoruhodné druhy pavouků (Araneida) z rašelinišť České republiky. Čas. Nár. Muz. řada přír. Vol. 164 (1-4), pp 77-86, Praha.
- Kůrka, A., 1996: A survey of spider species (Araneida) in prof. Miller's collection. (Department of Zoology, Mus. of Nat. Hist., National Museum), part II. Čas. Nár. Muz., Řada přír. Vol. 165 (1-4): 133-138.
- Majkus, Z., 1984: Příspěvek k poznání arachnofauny (Araneida) Poodří. Acta Fac. paedag. Ostrav. Ser. E-14:29-39. Ostrava.
- Majkus Z., 1987: Fauna pavouků (Araneida) státní přírodní rezervace Rašeliniště na Skřítku. Acta Fac. paedag. Ostrav., E-17, 103:85-102. Ostrava
- Majkus Z., 1988: Ekologicko-faunistická charakteristika arachnocenóz vybraných ostravských hald. Spisy ped.fak. Ostrava, sv.63, SPN Praha, pp.1-190.
- Majkus, Z., 1995: Příspěvek k poznání arachnofauny Moravského krasu. Acta Fac. Rer. Nat. Univ. Ostraviensis 148, Biol.-ecol., 3:119-136.
- Majkus, Z, Svatoň, J., 1995: Araneida. Folia Fac. Sci. Nat. Univ. Masarykianae Brunensis, Biologica 92:35-50.
- Miller, F., 1947: Pavouci hadcových stepí u Mohelna. Acta Soc. cogn. conserv. nat. Morav. Sil. fin.7:1-107, Taf.I-XVI.
- Miller, F., 1951: Pavoučí zvířena Rejvízu v Jeseníkách. Přír. sbor. Ostr. kraje 12:202-247.
- Miller, F., 1959: Einige neue oder unvollkommen bekannte Spinnenarten aus der Familie der Erigoniden. Acta Entomol. Muz. Nat. Prague 33:41-59.
- Miller, F., 1966: Einige neue oder unvollkommen bekannte Zwergspinnen (Micryphantidae) aus der Tschechoslovakei (Araneida). Acta entomol.bohemosl.63:149-164.
- Miller, F., 1967: Studien über die Kopulationsorgane der Spinnengattung Zelotes, Micaria, Robertus und Diplocephalus nebst Beschreibung einiger neuen oder unvollkommen bekannten Spinnenarten. Acta Sci. Nat. Acad. Bohem., 7:253-296. Brno.
- Miller, F., 1971: Řád Pavouci-Araneida. In: Daniel M., Černý V.: Klíč zvířeny ČSSR. IV. Nakl. ČSAV, pp. 51-306. Praha.
- Miller, F., Kratochvíl, J., 1939: Einige neue Spinnen aus Mitteleuropa. Sbor. Nár. Muz. ent. odd. v Praze 17: 31-38. Praha.
- Miller, F., Kratochvíl, J., 1940: Einige weitere neue Spinnen aus Mitteleuropa. Věst. čs. spol. zool. 8: 59-72.
- Miller, F., Valešová, E., 1964: Zur Spinnenfauna der Kalksteinsteppe des Radotiner Tales in Mittelböhmen. Čas. spol. entomol. 61: 180-188.

- Miller, F., Obrtel, R., 1975: Soil surface Spiders in a Lowland forest. Acta Sci. Natur. Acad. Sci. Bohem 9:3-39.
- Millidge, A., F., 1975: Re-examination of the erigonine spiders *Micrargus herbigradus* and *Pocadicnemis pumila* (Araneae: Linyphiidae). Bull. Brit. Arach. Soc. 3 (6):145-155.
- Nosek, A., 1895: Seznam českých a moravských pavouků (Verzeichnis der böhmischen und mährischen Spinnen). Věst. Král. spol. nauk 1895:1-56.
- Růžicka, V., 1994a: Spiders in South Bohemia stony debris. Acta Universitatis Purkynianae 3. Studia Biologica 1:9-18. Brno.
- Růžicka, V., 1995c: The spreading of *Ostearius melanopygius* O.P.C. (Araneae: Linyphiidae) through Central Europe. Eur. J. Entomol., 92 (4):723-726.
- Růžicka, V., Hajer, J., 1996: Spiders (Araneae) of stony debris in North Bohemia. Arachnol. Mitt. 12:46-56. Basel.
- Růžicka, V., Buchar, J., Kasal, P., Chvátalová, I., 1996: Pavouci Národního Parku Podyjí. The spiders of the Podyjí National Park. Fauna Bohemiae Septentrionalis, Tom. 21:99-115.
- Kwiecień-Wrotniewska, J., Woźny, M., Zbytek, F., T., 1993: Pająk *Enoplognatha latimana* Hippa & Oksala (Aranei, Theridiidae) w Polsce i Republice Czeskiej. [A spider *Enoplognatha latimana* Hippa & Oksala (Aranei, Theridiidae) in Poland and Czech republ]. Przegląd zoologiczny XXXVII, 1-2:73-77. Poznań.
- Zbytek, M., 1994: Faunisticko-ekologická studie arachnofauny mokřadních společenstev severozápadního Slezska. Univerzita Palackého Olomouc 1994. Diplomová práce, pp. 1-59.

Adresy autorů:

RNDr. F.T. Zbytek, Průběžná 1720, 708 00 Ostrava-Poruba, Česká republika.
Mgr. Jar. Svatoň, Kernova 8/37, 036 01 Martin-Košůty, Slovenská republika.

[illegible]

je šrafováno na vedlejší mapce
 Mapa 2: Zájmové území podle síťového mapování.

